

Spis treści

Wykaz najczęściej stosowanych skrótów	11
Wstęp	15
Rozdział 1. Pojęcie niepoczytalności i jej prawnokarne konsekwencje	27
1.1. Kształtowanie się normatywnego pojęcia niepoczytalności	27
1.1.1. Uwagi wprowadzające	27
1.1.2. Metody określenia niepoczytalności	29
1.1.3. Ujęcie niepoczytalności w Kodeksie karnym z 1997 r.	32
1.2. Choroba psychiczna	35
1.2.1. Uwagi wprowadzające	35
1.2.2. Medyczne i prawne pojęcie choroby psychicznej	36
1.2.3. Schizofrenia	39
1.2.4. Choroby afektywne	40
1.2.5. Choroby urojeniowe	41
1.2.6. Tzw. stany wyjątkowe	41
1.3. Upośledzenie umysłowe	45
1.3.1. Uwagi wprowadzające	45
1.3.2. Pojęcie upośledzenia umysłowego	46
1.3.3. Stopnie upośledzenia umysłowego	46
1.4. Inne zakłócenia czynności psychicznych jako przyczyny niepoczytalności	48
1.4.1. Uwagi wprowadzające	48
1.4.2. Spór o etiologię „innych zakłóceń czynności psychicznych”	49
1.4.3. Spożycie alkoholu	51
1.4.4. Stan odurzenia	55
1.4.5. Zaburzenia osobowości	56
1.4.6. Organiczne zaburzenia psychiczne	59
1.4.7. Przełomy biologiczne	59
1.4.8. Zaburzenia reaktywne	60
1.5. Brak możliwości rozpoznania znaczenia czynu lub pokierowania swoim postępowaniem	62
1.5.1. Uwagi wprowadzające	62
1.5.2. Niemożność rozpoznania znaczenia czynu	63

1.5.3. Brak możliwości pokierowania swoim postępowaniem	64
1.6. Karnomaterialne następstwa niepoczytalności	65
1.6.1. Uwagi wprowadzające	65
1.6.2. Umysłność i nieumyślność czynów sprawców niepoczytalnych	68
1.6.3. Stosowanie środków zabezpieczających jako reakcja na czyny zabronione popełnione przez sprawców niepoczytalnych	71
1.6.4. Środek zabezpieczający umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym	74
1.6.5. Administracyjne środki zabezpieczające	79
1.6.6. Wprawienie się sprawcy w stan nietrzeźwości lub odurzenia	82
1.7. Podsumowanie	88

Rozdział 2. Procesowa weryfikacja poczytalności sprawcy czynu zabronionego

2.1. Podstawy powzięcia wątpliwości co do poczytalności sprawcy	91
2.1.1. Uwagi wprowadzające	91
2.1.2. Istota uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności	92
2.1.3. Przestanki powzięcia wątpliwości co do poczytalności	93
2.1.4. Znaczenie wydanej uprzednio opinii psychiatrycznej dla innych postępowań karnych prowadzonych wobec badanego	99
2.2. Powstanie uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności jako podstawa obrony obligatoryjnej	104
2.2.1. Uwagi wprowadzające	104
2.2.2. Zaistnienie obligatoryjności obrony	105
2.2.3. Zapewnienie oskarżonemu pomocy prawnej	107
2.2.4. Zakres działania obrońcy obligatoryjnego	109
2.2.5. Ustanie obrony obligatoryjnej	112
2.2.6. Skutki uchybień w zakresie obrony obligatoryjnej sprawcy niepoczytalnego	114
2.3. Opinia biegłych	117
2.3.1. Uwagi wprowadzające	117
2.3.2. Problem dopuszczalności tzw. opinii wstępnej	119
2.3.3. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłych	123
2.3.4. Skład zespołu opiniującego co do poczytalności	124
2.3.5. Opinia wspólna wydana przez biegłych kilku specjalności	128
2.3.6. Kwalifikacje biegłych	130
2.3.7. Znaczenie ambulatoryjnych badań psychiatrycznych i psychologicznych	134
2.3.8. Treść opinii biegłych	139
2.3.9. Niepełność, niejasność lub sprzeczność opinii	142
2.3.10. Ocena opinii biegłych	143
2.4. Obserwacja psychiatryczna	144

2.4.1. Uwagi wprowadzające	144
2.4.2. Warunki materialne i formalne orzeczenia obserwacji psychiatrycznej ..	145
2.4.3. Tryb zarządzania obserwacji psychiatrycznej	151
2.4.5. Zaskarżalność decyzji w przedmiocie obserwacji psychiatrycznej	154
2.4.6. Długość obserwacji psychiatrycznej	155
2.4.7. Konsekwencje procesowe braku możliwości zarządzania obserwacji psychiatrycznej	158
2.5. Podsumowanie	159
Rozdział 3. Udział niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego w postępowaniu przygotowawczym i sądowym rozpoznawczym	162
3.1. Przebieg i sposoby zakończenia postępowania przygotowawczego z udziałem niepoczytalnego	162
3.1.1. Uwagi wprowadzające	162
3.1.2. Forma postępowania przygotowawczego z udziałem niepoczytalnego ..	163
3.1.3. Zdolność niepoczytalnego do udziału w postępowaniu	163
3.1.4. Zdolność niepoczytalnego do czynności procesowych	165
3.1.5. Wpływ niepoczytalności sprawcy czynu zabronionego na status pokrzywdzonego w postępowaniu przygotowawczym	166
3.1.6. Skierowanie aktu oskarżenia do sądu w przypadku niepoczytalności sprawcy	167
3.1.7. Dopuszczalność umorzenia postępowania przygotowawczego z powodu niepoczytalności sprawcy czynu zabronionego	168
3.1.8. Wniosek prokuratora o umorzenie postępowania i orzeczenie środków zabezpieczających przez sąd	169
3.1.9. Inne niż niepoczytalność sprawcy przyczyny umorzenia postępowania przygotowawczego	171
3.2. Orzekanie przez sąd na skutek wniosku prokuratora o zastosowanie środka zabezpieczającego	173
3.2.1. Uwagi wprowadzające	173
3.2.2. Wymogi formalne i termin złożenia wniosku o orzeczenie środków zabezpieczających	177
3.2.3. Charakter wniosku prokuratora o orzeczenie środków zabezpieczających	179
3.2.4. Charakter postępowania przed sądem zainicjowanego wnioskiem prokuratora o umorzenie postępowania i zastosowanie środków zabezpieczających	180
3.2.5. Obligatoryjny charakter posiedzenia sądu w przypadku wniosku prokuratora o orzeczenie środków zabezpieczających	185
3.2.6. Forum merytorycznego rozpoznania wniosku prokuratora o umorzenie postępowania i orzeczenie środków zabezpieczających ...	187

3.2.7.	Wysłuchanie lekarzy psychiatrów i innych biegłych	188
3.2.8.	Kryteria wyboru forum orzekania przez sąd co do środków zabezpieczających	191
3.2.9.	Status pokrzywdzonego w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem prokuratora o orzeczenie środków zabezpieczających	193
3.3.	Orzekanie środka zabezpieczającego przez sąd na skutek wniesienia aktu oskarżenia	195
3.3.1.	Uwagi wprowadzające	195
3.3.2.	Weryfikacja poczytalności oskarżonego w postępowaniu po złożeniu aktu oskarżenia	196
3.3.3.	Jawność postępowania i uprawnienia niepoczytalnego oskarżonego ...	197
3.3.4.	Tryb postępowania w przypadku niepoczytalności sprawcy czynu zabronionego	197
3.4.	Stosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania i kar porządkowych wobec niepoczytalnego	199
3.4.1.	Uwagi wprowadzające	199
3.4.2.	Dopuszczalność tymczasowego aresztowania niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego	199
3.4.3.	Stosowanie kar porządkowych wobec niepoczytalnego	201
3.5.	Forma i treść orzeczenia sądu pierwszej instancji wydawanego wobec niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego	204
3.5.1.	Uwagi wprowadzające	204
3.5.2.	Postanowienie wydane na skutek wniosku prokuratora o zastosowanie środków zabezpieczających	205
3.5.3.	Wyrok wydany w postępowaniu zainicjowanym aktem oskarżenia ...	206
3.6.	Postępowanie odwoławcze z udziałem niepoczytalnego sprawcy	208
3.6.1.	Uwagi wprowadzające	208
3.6.2.	Przebieg postępowania przed sądem odwoławczym	209
3.6.3.	Cofnięcie środka odwoławczego w sprawach z udziałem niepoczytalnego sprawcy	210
3.6.4.	Przesłanki uchylenia lub zmiany orzeczenia	211
3.6.5.	Problem obowiązywania zakazu <i>reformationis in peius</i> w sprawach z udziałem niepoczytalnego sprawcy	213
3.6.6.	Znaczenie nadzwyczajnych środków zaskarżenia w sprawach przeciwko niepoczytalnemu sprawcy czynu zabronionego	215
3.7.	Podsumowanie	217
Rozdział 4.	Wpływ stanu psychicznego skazanego na bieg postępowania po uprawomocnieniu się orzeczenia	221
4.1.	Wprowadzenie do wykonania środka zabezpieczającego umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym	221
4.1.1.	Uwagi wprowadzające	221

4.1.2.	Dopuszczalność zastosowania prawa łaski w przypadku orzeczenia środków zabezpieczających	222
4.1.3.	Zagadnienie przedawnienia wykonania środków zabezpieczających ...	224
4.1.4.	Właściwość sądu i innych organów w postępowaniu wykonawczym ...	225
4.1.5.	Znaczenie sprawności postępowania wykonawczego	226
4.1.6.	Realizacja prawa do obrony w postępowaniu wykonawczym	227
4.1.7.	Rodzaje zakładów psychiatrycznych	229
4.1.8.	Tryb wydania orzeczenia sądu co do określenia rodzaju zakładu psychiatrycznego oraz miejsca wykonywania środka zabezpieczającego	231
4.1.9.	Doprowadzenie niepoczytalnego sprawcy do zakładu psychiatrycznego	234
4.2.	Wykonywanie środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w odpowiednim zakładzie psychiatrycznym	237
4.2.1.	Uwagi wprowadzające	237
4.2.2.	Uprawnienia niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego w zakładzie psychiatrycznym	238
4.2.3.	Stosowanie środków przymusu bezpośredniego oraz kontrola przedmiotów posiadanych przez niepoczytalnych sprawców oraz pomieszczeń, w których oni przebywają	241
4.2.4.	Nadzór nad wykonywaniem środków zabezpieczających wobec osób niepoczytalnych	243
4.2.5.	Nadzór merytoryczny w aspekcie oceny zasadności dalszego stosowania środka zabezpieczającego	244
4.2.6.	Przenoszenie niepoczytalnych sprawców czynów zabronionych do innych zakładów psychiatrycznych	249
4.2.7.	Zwolnienie niepoczytalnego sprawcy z zakładu psychiatrycznego	251
4.2.8.	Ponowne umieszczenie niepoczytalnego sprawcy w zakładzie psychiatrycznym	253
4.3.	Wykonywanie wobec niepoczytalnego sprawcy czynu zabronionego administracyjnych środków zabezpieczających	256
4.3.1.	Uwagi wprowadzające	256
4.3.2.	Wykonanie przepadku	258
4.3.3.	Wykonanie innych administracyjnych środków zabezpieczających	259
4.3.4.	Uchylenie administracyjnych środków zabezpieczających	261
4.4.	Postępowanie o odszkodowanie i zadośćuczynienie z tytułu niesłusznego zastosowania środka zabezpieczającego wobec osoby niepoczytalnej	262
4.4.1.	Uwagi wprowadzające	262
4.4.2.	Przesłanki roszczeń odszkodowawczych i zadośćuczynienia za krzywdę w przypadku środków zabezpieczających	263
4.4.3.	Osoby uprawnione do dochodzenia odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego zastosowania środka zabezpieczającego	265

4.4.4. Pełnomocnik w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie z tytułu niesłusznego zastosowania środka zabezpieczającego	265
4.5. Wpływ stanu psychicznego skazanego na wykonanie kar i środków karnych ..	267
4.5.1. Uwagi wprowadzające	267
4.5.2. Wątpliwości co do poczytalności skazanego jako przesłanka obrony obligatoryjnej	267
4.5.3. Rozstrzygnięcie o kolejności wykonania kary i środka zabezpieczającego	269
4.5.4. Wstrzymanie biegu postępowania wykonawczego z powodu zakłóceń czynności psychicznych skazanego	270
4.5.5. Wpływ prawa łaski na bieg postępowania wykonawczego	275
4.6. Podsumowanie	276
Zakończenie	278
Bibliografia	283